

Hur hanteras dödsfall inom buddhismen?

Inom buddhismen innebär döden inte att livet är slut, bara att ett kapitel avslutas, innan ett annat påbörjas.

Medlemskap

Buddhismen är spridd över stora delar av Asien och kom under 1900-talet även till andra världsdelar. Idag finns uppskattningsvis cirka 45 000 buddhister i Sverige.

Grundtankar

Alla levande varelser har den så kallade Buddhanaturen inom sig och därmed möjligheten att nå upplysningen (nirvana). En av de viktigaste livsreglerna för en buddhist är därför att respektera och skydda allt liv, även den minsta insekt.

Alla materiella ting och alla levande varelser är obeständiga. Varelserna själva skapar genom sina handlingar, karma, förutsättningar för nuvarande och kommande liv. Människor har särskilda möjligheter att genom egna ansträngningar, etiska handlingar, meditation och ett kärleksfullt sinnelag befria sig från inre hinder som binder dem vid kretsloppet av födelse och död (samsara).

Buddhismen som religion omfattar hela livet med etiska regler, filosofi, kultur och genomsyras av ett andligt förhållningssätt. För buddhister börjar människolivet i befruktningssögonblicket. Därför har man lika mycket respekt för ett foster som för barn och fullvuxna människor.

Syn på döden

Dödsprocessen är en mycket viktig del i en aktiv buddhists liv. Döden innebär inte att livet är slut, bara att ett kapitel avslutas innan ett annat påbörjas. Den fysiska kroppen dör medan sinnet eller medvetandet fortsätter sin aktivitet i en annan form.

Före dödsfallet

När en person är döende förekommer stora skillnader i sederna för olika buddhistiska inriktningar. Inför varje dödsfall bör därför den döendes eller de närståendes önskemål beaktas.

En döende buddhist bör själv få bestämma var hon eller han helst vill dö. Många ser gärna att det sker i enskilt rum, där det kan finnas ett bord med vit duk som har plats för en Buddhahild, ljus, rökelsekar och blommor. Bordet får då inte användas för ickereligjosa ändamål.

I samband med döendet är det viktigt att någon ordensmedlem, munk, nunna eller buddhistisk lekman utför en ceremoni eller läser ur en skrift. Det kan gärna vara en person som står den döende nära och vars röst denne känner väl. Det är av stor betydelse att alla inblandade, närstående och vårdpersonal, hjälper till att skapa en fridfull stämning i rummet. Det bidrar till att personen går in i döden med ett lyckligt och rofyllt sinne. Mediciner som trubbar av medvetandet ska i möjligaste mån undvikas.

Omhändertagande

I samband med dödsfall ska en andlig företrädare helst vara närvarande för att utföra en ceremoni. Enligt vissa buddhistiska traditioner kan dödsprocessen fortsätta i kroppen även efter att hjärtat har stannat, ibland i flera dagar. Att flytta kroppen eller göra ingrepp är därför olämpligt utan tillstånd från en andlig företrädare eller närstående. Efter att döden inträtt kan en buddhistisk andakt förrättas av någon andlig företrädare eller närstående till den avlidna.

Kroppen har varit sinnets hem under livet och det är viktigt att den behandlas med respekt. Enligt vissa buddhistiska traditioner bör kroppen inte vidröras omedelbart efter döden. Vad gäller obduktion och transplantation ska dessa ingrepp undvikas så långt det är möjligt om inte patienten själv eller dennes närstående har lämnat sitt tillstånd. Rättsmedicinsk undersökning accepteras vid till exempel mord eller liknande händelse. Balsamering accepteras om det är nödvändigt av sanitära skäl. Balsamering av munkar eller nunnor ska utföras av person av samma kön som den avlidna.

FONUS

ETT PERSONLIGT
AVSKED

Svepning och visning

För munkar och nunnor gäller särskilda regler för tvättning och svepning, detsamma gäller lekmän från vissa buddhistiska traditioner. Gemensamt är att det utförs av personer av samma kön som den avlidna. Övriga kan tvättas och svepas enligt svensk tradition.

Det förekommer att närstående och vänner vill se den avlidna före begravningen i lämplig lokal. Ceremonier kan också önskas när kroppen förvaras i bårhus eller bisättningslokal.

Begravningsceremoni

En buddhistisk begravning ska ske så snart som möjligt efter dödsfallet och utformas utifrån buddhistisk riktning, seder och kultur. I samband med att kistan körs till begravningsplatsen stannar man ibland till vid templet eller den avlidnas bostad för en kort bön.

Begravningsceremonin sker i en lokal utan några religiösa symboler. Rökelse och ljus kan tändas på altaret som ofta smyckas med blommor, Buddhabild och buddhistiska symboler. Man läser eller sjunger ur buddhistiska skrifter och ibland spelas musik, till exempel meditationsmusik. Det förekommer att kistan är öppen under ceremonin och att man går fram, betygar sin vördnad och lägger exempelvis en blomma på den avlidna med önskan om god färd.

Minnesstund

Det är vanligt att man samlas efter begravningsceremonin för någon form av förtäring.

Gravsättning

Både urn- och jordbegravning förekommer samt spridning av aska. Gravsättning av aska kan ske i urngrav, minneslund, askgravlund eller genom spridning på en plats som den avlidna önskat. Att förvara askan i hemmet kan vara ett önskemål men är inte tillåtet enligt svensk lag.